

Su basu de su gobbinu

Su gobbinu intraiat in totu sas domos de sa bidda e, cherende, aiat pòdidu ischire sas cosas prus segretas de sas famillias chi bi istaiant. Ma non cheriat: fiat onestu finas a sa mania, e pro custu l'aiant dadu su postu de posteri, fintzas pro sas racumandadas e sas asseguradas, cun impreu de bitzicleta cando tocaiat de distribuire espressos e telegrammas, o de andare a tesu. In bitzicleta, duncas, andaiat onni die a nche leare *// Sole* a sa fatoria Busoni, e pedalende in s'altura comente subra sa lama de unu gurteddu, cun sa gobba chi pariat sae de tres rodas de sa bitzicleta, cantaiat e fruschiaiat cuntentu comente unu alipintu. Sa die però fiat istranamente apensamentadu; onni tantu firmaiat sa màchina comente chi nd'esseret chèrridu calare, e abbaidaiat una lìtera chi poderaiat a forte cun su pòddighe mannu subra sos giornales poderados cun sa manu manca. Fiat una lìtera de calidade, cun sa busta cun sos oros de oro, indiritzada a sa signorina Rachele Busoni, figia sola de su fattore ricu: una lìtera, in fines, chi teniat nuscu de decrarazione de amore comente tenet nuscu su pipiu de sa rosa mancari siat ancora serradu. Pro bìnchere sa tentatzione de si la acostare a sa cara e de la fragare a beru, su gobbinu torrat a pedalare in presse, sena biere àteru si non sa calada birde birde de sa trema e in fundu su tremulare de sos fustiarbos confusu cun cussu de s'abba groga de su frùmene. Ma non si podet cùrrere gasi deretos finas a su mare: sa fatoria est in intro de sa badde, e giai a idea sua sa bitzicleta si pìnnigat, andat a cara a su caminu tortu de sa calada a manu dereta, leat su camineddu

imbuschidu e isparit comente in sa gula de unu pische mannu. In su camineddu, a pustis de sa lughe manna e de su caldu de sa trema, su gobbinu intendet unu sensu noturnu de fritu, de buju: como in prus tocai de andare a bellu, ca su terrinu fiat arenosu e ùmidu: andaiat a bellu, duncas, e de istintu comente chi esseret seguru de no èssere bidu mancu dae issu etotu, si acostat sa lìtera a sa cara. Totu sos sensos suos s'allumant: li pariat de biere, cun una bisione esasperada e reale finas a s'incantamentu, sa bruna e grassita Rachele cun sa cara a suta de cussa de s'òmine chi l'iscariat: gasi li fiant passadas a suta de sos ogros chentinaias de cartolinas pintadas, dae in ue bastaiat de nde istacare su francubullu pro pòdere lèghere suta frases de amore proibidas. E s'impressione, prus chi non su pensamentu, chi issu che fiat iscatzadu pro s'eternidade dae su paradisu terrestre de s'amore, l'aiat cambiadu su sàmbene in venenu. In antis de imbàtere a sa fatoria, chi fiat a sa fine de su camineddu longu, cuat sa lìtera in mesu a sos giornales; a pustis nch'intrat in presse in su portale semper abertu in sa cortìllia manna chi fiat in antis de sa domo. E pròpiu in sa gianna de intrada, comente in sa cornitze de unu quadru, si presentat sa figura niedda e colore de rosa de Rachele. A palas suas si bidiat una mesa cun paneris de pèssighe mannu de unu colore nieddu-rujastu pilosu e s'imbiligu birde, e in fundu a s'apostu un'àtera gianna cun unu festone de bide dae in ue pendiant budrones tostos e lughentes comente istalatites. S' intendiat una mùida manna dae sos boes in su podere, e a giru a giru, dae sas tachinas cun sa conca de prata e su merleto in colore de rosa de sa gula, sos puddos mannos de fiamma cun s'arba ruja e sa cugurista grassa isparghiant lussùria, onni cosa mustriat s'abbundàntzia de su logu. Nch'est su giornale – naraiat su gobbu, firmèndesi, cun unu pee a terra dae sa bitzicleta. Sena rispòndere sa pitzoca islonghiat sa manu pro leare // *Sole*. Su gobbu abbaidaiat comente sos pugiones, cun unu isguardu a giru a giru chi li pariat de biere

fintzas a dae segus sena de si bortare. Cando fiat seguru chi non b'aiat niunu ne in sa cortillia ne in sa domo, narat a bellu: - Porto fintzas una lìtera pro vostè. Comente brusiada dae una fiamma issa iscatat e si faghet ruja finas a subra de sos bratzos nudos. – Bati a inoghe. S'indetzisione de issu, chi pariat chi l'esseret chèrridu preguntare carchi cosa in càmbiu, li faghet pònnere manu a su bussieddu. Issu s'acatat de s'atu e si faghet ruju issu puru: nde bogat sa lìtera dae mesu sos giornales e bi nche la imbolat gai in cara; a pustis si nche andat in presse. Prus gentile fiat issa cando sa die a pustis e in sas dies sighentes issu torrat cun su giornale e lìteras de afàrios. Lu isetaiat, lu atopaia, e una die imbatet finas a su camineddu: pròpiu cussa die issu portaiat una lìtera sìmile a sa prima, ma comente sa prima la teniat cuada in mesu a sos giornales. – Nudda – naraiat, firmende si cun unu pee in subra e un'in giosso; e fissaiat sa pitzoca in sos ogros cun sos ogros birdes benados de ruju. - No est beru – narat issa respirende cun afannu. – Tue ses malu. Da mi sa lìtera. – Bos la dao ma a unu patu. - Nara – Vostè mi dat unu basu. – Ah, brutu...birbante. – Vostè cheriat nàrrere un'àtera paràula ma non mi nde importat. – Beh, ti dao su basu; ma in antis chèrgio sa lìtera. Issu nde sàrtiat a terra: fiat piticu, a dae in antis a issa, comente una muninca. Narat: - Acò sa lìtera; nde la leet. Ma si non mi dat su basu abbàidet chi un'àtera borta non nde li cunsigno prus; las dao a su babbu. Issa pinnigat sa lìtera e la cuat in presse in bussaca, bortende si de istintu a abbaidare si in su camineddu fiat passende calicunu: e sigomente non passaiat niunu, in cussa ispètzie de passadissu de àrbores, chi cun sa corsia sua de erba e frores curiosos e còmplitzes, pariat fatu a posta pro sos addòbios amorosos, suspirat comicamente rassignada: de su restu sos intermediàrios cherent pagados. Si incurbat, duncas, basat su càvanu, friscu e lìsiu, de su gobbinu; ma issu, chi non cheriat nàrrere custu, si atacat a issa a mala bògia, nche li sàrtiat a subra, a beru

comente una muninca, e non la lassat finas a cantu non solu la basat in buca, ma cun sas dentes suas de sòrighe non li mòssigat sa lavra de suta. In sas dies sighentes, non cun unu tzertu sensu de difidèntzia e de timòria, si acatat chi de cussas lèteras non nde imbatent prus. Rachele depiat àere informadu su pretendente de su chi fiat sutzessu, e custu no iscriat prus, ma forsis fiat pensende a una vindita fàtzile. E sigomente sas lèteras no arribaiant dae a tesu, su gobbu como pedalaia cun suspetu, abbaidende si onni tantu a dae segus, timende chi calicunu l'esseret postu in fatu cun unu fuste mannu in manu. Sa pitzoca in prus non si faghiat prus a bière; custu fiat su castigu prus mannu. A la torrare a bière in sa gianna, in s'isfundu de mare de s'àtera gianna in sos prados, a li domandare perdonu cun sos ogros, - perdonu, perdonu, non pro l'àere ofesa, ma pro l'àere forsis addolorada e umiliada, - custa fiat s'ossessione de su pòberu gobbinu. E cun s'ordine de sa massaja, chi como retziat sa posta, issu arrambaia sa bitzicleta a su muru e inghiriaia a giru a sa fatoria comente chircende de furare carchi cosa o de agatare carchi cosa pèrdida: ma non si bidaia nudda a inghìriu de sa domo, si non sas puddas grassas ruspantes e sas anades allegas, e s'umbra de sa murichessa in sas frenestas tambadas de su pianu de subra. Issu carculaiat s'artària de sa murichessa e sa manera de si nche apicare pro bière in intro de sos aposentos; a pustis si nche andaiat sèriu e dispràghidu. No, sa cosa chi issu isperaiat de si nche furare, fiat su perdonu de issa; e sa cosa chi issu aiat pèrdidu pro semper, sa paghe de su coro e de sa cussèntzia sua, non si agataia prus a la chircare in totu sa terra. Una die si faghet coràgiu e preguntat a sa massaja in ue est sa signorina Rachele. – Est malàida. – Ite tenet? – Mah, est una cosa istrana, chi mancu su dotore l'intzertat. At a tocare forsis de cramare su professore de Parma. A sas insistèntzias ansiosas de issu ispiegat mègius sa cosa istrana. – Est unu male in buca: a sa lavra de suta l'est bènnidu unu tumore,

comente chi l'epat punta una musca maligna. Si est su carbònchìu, adiosu. Dae cando est sutzessu? – Dae martis, a pustis chi tue as batidu sa posta. Issu si nche andat istontonadu. Àteru che su fuste de su pretendente: fiat cussu de Deus chi iscudiat a forte a subra de sa gobba sua mala. Fiant dies de pena manna: sigomente sas novas de sa malàida fiant graves, e mancari sas vùitas in automòbile de su professore de Parma, su tumore malignu creschiat e calaiat a fundu mortalmente. Su gobbu andat a crèsia, e pinnigadu in s'umbra comente unu dimòniu deforme ischitzadu dae s'ànghilu isplendente, torrat a agatare oratziones de importu. – Deus meu, tue m'aias dadu unu corpus pòberu ma un'ànima rica; e deo apo bortuladu totu in unu momentu. Deo cheria cunservare s'ànima mia in su corpus meu comente s'ògiu puru de olia in sa zarra gobba, pro la torrare a presentare a tie totu lughe e totu fiamma. Pro ite m'as abandonadu, Deus meu? Ite potzo dare deo como in sacrificitziu a manera chi su venenu meu de serpente potzat isparire dae sas venas de sa vùtima mia? Si incurbat finas a terra, basat su pamentu pruerosu; e cando si nde pesat li paret de àere finalmente torradu a agatare s'amante chi su Sennore li negaiat in custu mundu. Su sero matessi Rachele fiat giudicada fora de perìgulu. Sa lùpia si fiat crepada; sa frebba, su note, nche fiat calada e a su fàghere de sa die iscumparia cun sos bisos malignos de sos òmines foras de sas bias de su Signore. Su gosu de issa fiat gasi mannu chi cuntzediat su perdonu fintzas a su gobbu venenosu. Ma cando sas boghes de sos dindos in amore e sa boghe forte de sos traos salutant sa essida de su sole, una boghe mala de terrore iscumponet sa magestade de s'ora. Rachele si nde imbolat dae su letu, aberit sa frenesta, e a dae in antis de issa, mentres in suta sa massaja cramaiat agiudu, biet su cadàvere de su posterì, imbestidu dae sos raios diamantinos de su sole, apicadu a una nae de sa murichessa:

e si nannigaiat comente unu de cussos gobbinos de prata chi sas fèminas portant atacados a sas cateninas issoro comente sinnale de bona sorte.